

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

23. štev.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1896.

VI. leto.

K vprašanju zjedinenja slovenskih in hrvatskih državnih poslancev.

Slovenski in hrvatski državni poslanci so po skupnem posvetovanju pooblastili petorico: dr. Laginja, Borčič (hrvatsko - narodna stranka), Perič (stranka prava), dr. Ferjančič (narodna stranka) in dr. Šušteršič (katoliško-narodna stranka), da sestavi v zmislu pogovorov za javnost namenjeno izjavo in le-ta se je zjediniła in napisala naslednjo

izjavo:

Danes so se na poziv g. dr. Laginje zbrali na skupno posvetovanje naslednji slovenski in hrvatski državni poslanci: Gg. Biankini, Borčič, Dapar, dr. Ferjančič, dr. Gregorčič, dr. Gregorec, Koblar, Kušar, dr. Laginja, Nabergoj, Perič, Pfeifer, Povše, Robič, Spinčič, dr. Šušteršič in Višnikar.

Uvažujoč željo, katera se je od več strani javno izrekla, da bi se namreč v novem državnem zboru vsi slovenski in hrvatski poslanci za uspešno delovanje združili v jedinstven parlamentaren klub

izjavili

so že na tej prvi razpravi zastopniki vseh strank soglasno, da je vkljub vsem načelnim razlikam ne samo

mogoče, nego glede dobljene izkušnje in na korist naroda uprav potrebno, da vsi slovenski in hrvatski poslanci v prihodnjem državnem zboru osnujejo mej sabo parlamentarno skupino v svrhu odločnega solidarnega postopanja v narodnostnih in gospodarskih vprašanjih, — izrekli so nadalje, da oživotvorjenje te namere prepuščajo vodstvom raznih političnih strank v posameznih pokrajinah, ter so zastopniki vseh strank izjavili, da so njih vodstva pripravljena stopiti v za to potrebne dogovore.

Po nujnih opravilih zunaj Dunaja zadržani poslanci gg. dr. Bulat, grof Coronini, dr. Klaič, vitez Šupuk in Vošnjak izrekli so posredno svoje soglasje.

Na Dunaju, 26. novembra 1896.

Dr. Laginja m. p. **Dr. Ferjančič** m. p. **Borčič** m. p.
Perič m. p. **Dr. Šušteršič** m. p.

* * *

Nas je ta izjava razveselila, ker dobro vemo, da se na naše poslance na Dunaju nobeden ne ozira, dokler niso jedini. Posebno nas veseli, da se združijo s Hrvati,

LISTEK.

Dozdevni hudič.

Na podlagi resnične dogodbe spisal Ivan Kocmur.

(Dalje.)

Nekaj trenutkov pozneje stala je cela kopica mož pod Grogovim oknom, kateri je stal v hiši pri odprtem oknu in strašno kričal ter si pulil lase.

„Kaj pa vendar počnete, da tako kričite in še po noči ne daste miru?“ vpraša nekdo, ki je prvi semkaj priteknel v desni roki držeč na dolgem ročaju nasajeno rovnico.

„Tam v veži, oh, v veži, pomagajte mi vendar, lepo vas prosim!“

„Kaj prosite? Jaz vas ne razumem,“ vprašuje ta osorno. „Sicer je pa vse jedno!“

„Saj vam povem, samo prosim, počakajte!“ govoril je ta z drhtečim glasom. „Jaz vstanem s postelje, ker je vedno nekaj brkljalo v veži tako, da kar zaspati nisem mogel. Užgem luč, v roko pa vzamem gorjačo ter tako oborožen stopim v vežo; v tem hipu mi ugasne luč. Jaz še nisem videl nič. Stopim dalje, pa bu-u u, kar mraz me trese, padem pa, oj groza, čez nekega kosmatina, kateri plane kvišku in me kar privzdigne. Pa ne samo to; čutil sem tudi roge in dve očesi sta se tam v kotu grozno svetili. Tako sem se ustrašil, da mi je leščerba ušla iz rok in tudi palico sem pustil v veži. Grozno sem zarjovel iz samega trepeta pričakujé, kaj da bode prišlo. Kosmatinec je začel razsajati — ali slišite, kako se lesena bajta potresa — jaz pa zletim v sobo in sedaj sem tu, pričakujoč Vaše pomoči.“ Komaj to izgovori, začne jokati in zagrabi za omrežje pri oknu, meneč ga izruvati.

s katerimi imamo podobne težnje in narodne koristi. Drugače je pa bilo poprej, ko so bili zjednjeni v konservativnem klubu, kjer so konservativni Nemci naše poslance le ovirali v njih delovanju. Vsaj je le predobro znano, da nam nemški konservativci niso prijaznejši nego liberalci, le laskajo se nam, kadar nas potrebujejo.

V tej izjavi nam posebno to ugaja, da poslanci naglašajo, da je zjedinenje v kljub sedanjim načelnim nasprotstvom mogoče in narodu koristno. Pričakujemo, da

pri svojih strankah zastavijo ves svoj vpliv v to, da se uresniči, kar smatrajo za narodu koristno. To zahteva njih moška značajnost in pravo rodoljubje. Dobro je pa, če bodo tudi volilci delali na to, da se zjedinenje jugoslovanskih poslancev na Dunaju dožene. Od vsakega, ki se jim bode ponujal ob volitvah, naj pred vsem zahtevajo obljubo, da jim jasno, brez vsakih zavijanj povelj, če pristopi jugoslovanskemu klubu. Če to storé, potem ni dvombe, da se začeto delo srečno izvrši.

Naša kmetska mladež.

Velika mesta pokončajo mnogo ljudij v najboljši starosti. Natlačeno v slabem zraku živijo ljudje v mestih, živijo tudi drugače razkošneje in zdravju pogubnejše. In, da zmagajo večje stroške življenja, draginjo, morajo več in trdnje delati in to tudi pri majhni hrani, vsaj dosti istih. Žene mestjanstva ter možje niso, če so delj časa v mestu živeli in delali, tako trdni ko ljudje na deželi, njih otroci tudi hirsajo. In v mestu so bolezni, katerih na deželi redkokrat najdemo. Že sama jetika vsako leto veliko tisoč ljudij po mestih pobere. Pa tudi druge bolezni, ki kri in vso truplo človeško razjedajo, so v mestih pogostoma najti. Otroci takih bolnih starišev podedujejo bolezni od starišev. Mestno prebivalstvo se ne bi moglo iz sebe pomnoževati v daljši dobi let, ono mora dobiti iz zdravega kmetskoga človeka nove, zdrave ljudi in dobiva jih. Kmetije namreč ne morejo vseh otrok prerediti, nekaj istih mora ven v svet. In tako prihaja v mesta kmetska mladež. Služi v raznih delih. Dosti teh zamre, ne da bi prišli do boljšega, ali dosti se jih s pridnostjo, varčnostjo popne do boljših dni. To posebno oni, ki so se kakega rokodelstva naučili in ženske, ki so se od dekline do kuharice, ali spretnejše šivilje spravile in pametno se drugače obnašale, ki najdejo tudi po zakonu s pridnim, bogatejšim človekom boljše gnezdo. In oni kmetski fantje, ki so latinske šole, ali realke preučili in

dodelali nauke višjih šol, tudi isti po večjem v mestih iščejo svoj delokrog. Neštevilni so pa oni, ki kot delavci manjših del v mestih svojo srečo iščejo. Tako prihaja v mesta zdrav, čvrst človek iz kmetije. Kmetija utrdi človeka. Že iz mladih nog se kmetski otrok utrjuje. V dobrem zraku živi in kar je najkrepkejših teh otrok, zraste, vse drugo prej zamre, tako, da kmetija telesno in duševno čvrste ljudi sebi in mestnim opravičilo podaja. Pa tudi starejši ljudje prihajajo v mesta. Pridobili so si nekaj, svoje kmetije prodali, ali sinom izročili in kot trgovci z živino, ali družimi pridelki kmetij, ali kot krčmarji v mestih živijo. — Tako dela kmetija za obnovenje mestnega prebivalstva.

Na Slovenskem se doslej ni tako, kakor mej družimi narodi to izseljevanje iz kmetije v mesta vršilo. Slovenec doslej ni rad bil rokodelec. Malo je kupoval za svojo obleko, doma je delal suktno, platno. Le za usnarstvo se je še brigal.

In Slovenec je bil do srede tega stoletja narod, kateremu so le tujci gospodovali. Grajščine so bile v rokah tujcev in škofova sedeža zasedali so tudi po večjem Nemci. In ti so svoje ljudi iz nemških krajev dobivali in ti so se v mestih tudi nastanili, ker jih je bilo za postrežbo na grajščinah preveč. Pa prišli so nemški rokodelci, ki so po svetu okoli hodili in se na-

Možje zunaj mirno poslušajo, ali skoro vsakemu bi ušlo srce v hlače in marsikdo bi najraje kar zbežal, ko bi se ne sramoval drugih. Spomnili so se gorečega teleta.

„Blagoslovljeno vodo sem!“ kričal je nekdo, „da poškoprimo okoli hiše.“ Pa nihče si ne upa sam po njo v temni noči.

Tesno se stisnejo skupaj, v svesti so si vsak svojega orožja in prične se burni razgovor, kaj sedaj početi.

„Jaz imam blagoslovljen molek pri sebi,“ pravi nekdo skrivnostno, ki se je poprej najbolj korajžnega delal in duhove rotiti, „kdo ima še katerega?“

Več rok seže v žep in kmalu so že viseli na žreblju, ki je bil na vratih prabit, nekaj pa jih je ležalo na pragu, češ, da peklenška pošast potem ne more prestopiti meje.

Začeli so glasno moliti in svetnike klicati na pomoč, da izženó hudiča iz hiše.

In ko bi jih kak človek v tem trenutku videl, mislil bi, da so to pravi pristni cestni lopovi, oboroženi s cepci, koli, vilami in rovnici. Ustrašil bi se jih tudi najboljši korenjak, ker to tudi ni kar si bodi v mirnem času tako oboroženim biti.

Burja je pihala in raznašala njihove glasove molitve liki skrivnostnemu šepetanju tajnega posvetovanja kake roparske bande.

Poprej taki junaki, vsak je hotel biti bolj korajžen, a sedaj bi pa najraje bil vsakdo v postelji doma, kesali so se že, da so semkaj prišli.

Dolgo so sicer molili in rotili razdražene peklenške duhove, pa vse skupaj ni pomagalo prav nič. Začeli so v imenu farnega patrona klicati pred vrati, da bi vsaj nekoliko potolažili črnega v veži.

stanili v naših mestih, ker domačih rokodelcev ni bilo. Tako je prišlo, da je toliko nemštva prišlo v naša mesta. Seveda, ker se nemški grajščak ni zmenil za to, da bi v Slovencu razumljivem jeziku uradoval kot njegov sodnik (tedaj so bili grajščaki sodne oblasti), prišlo je tudi dosti pisarjev z Nemškega in domačini, ki so se v šolah, kolikor jih je tedaj bilo, le nemški učili, so pomnožili to število nemški govorečih mestjanov. Tedaj se je le malo kmetskega ljudstva selilo tako, kakor smo gori povedali, v naša mesta, ali v novejšem času se zapazuje, da se to prav lepo vrši, vsaj ustavila se je hoja nemštva v naša mesta, naš Slovenec je sprevidel koristi rokodelstva, mi imamo zdaj v svojih take delavce, da se ne ustrašijo nemških. Trgovina, ki je prej po večjem bila v tujih rokah, je zdaj že v rokah naših ljudi in še židu, rojenemu trgovcu (njegovo dobro stran imamo v mislih) ni prostora pri nas. To vse prouzročila je svoboda, ki jo je tudi naš kmet leta 1848. pridobil. Tlaka in desetina je šla. Zdaj je bil prost tudi kmetijski sin in kar je bilo doma preveč, prišlo je v mesta. In stroji so začeli za obleko cenejše skrbeti in so predrugačili vse naše življenje tudi na kmetih. Zdaj je bilo treba tudi tam več rokodelcev, ker se niso več irhanice napravljale. In v šolo je prišel tudi kmetijski otrok in ž njo se mu je odprl večji svet. In večji svet se je odprl sploh našemu človeku po vožnji po železnicah. Pošiljali so v poslednjih desetletjih naši kmetje pogosteje svoje fante v šole in v trgovine in rokodelstva in dekleta so prihajala v mesta. Marsikateri teh mladičev se je pogubil, ali dosti jih je sedlo na zelene veje. Zdaj je ta selitev iz kmetije v mesta že tudi pri nas Slovencih precej redna, kakor pri drugih narodih. Ko Amerika neha biti ona božja pot, po kateri toliko naših krepkih kmetijskih sinov roma, bo prišlo do tega, da bo nemštvo težko še kaj svojih sinov moglo poslati semkaj.

Tedaj se ne bode bati za naše ljudi, ki v mesta pridejo; pričakovati je od njih pridnih, pametnih varčljivih delavcev in takih bodočih meščanov. Naj bi le tudi imovitejši gospodarji dobro sprevideli koristi tega,

Pa vse zaman. Pošast razsajala je čedalje huje in stresala hišo. V veži pa je rožljalo in ven so se čuli mehki, a težki počasni koraki. (Konec prihodnjič.)

Smešnici.

Ribničan je prišel po opravkih v Ljubljano. Kosit podal se je v gostilno, kateri Ribničanje „pri Balantu“ pravijo. Tam si naroči telečje pečenke, katero mu natakarcica urno prinese. Ali ta pečenka mu ni bila nič kaj po volji, ker so bile skoro same kosti. Pusti jo na miru, desno roko si pa z žepno ruto obveže.

Ko čez nekoliko časa gospod Balant k njegovi mizi pride, ga spoštljivo pozdravi in vpraša, zakaj pečenke ne je.

Ribničan mu pa odgovori, da je ne more razrezati, ker ga desna roka boli.

„No, Vam jo bodem pa jaz razrezal,“ veli gospod Balant in se loti rezati. Ko pa zapazi, da so skoro same

če se kmetijski fant kakega rokodelstva nauči ter oni sami pametne pridne fante dajali v nauk k rokodelcem v mesta. Vsi ne morejo doma ostati, vsi ne dobijo priložnostij, se močiti na kako trdno kmetijo in koliko lažje se fant uči rokodelstva, če oče kaj zanj plačevati zamore, da mu, kakor revnejšim fantom ni treba zaradi hrane in družega se delj časa učiti, ali pa preveč biti vprežen.

Pa poreče kdo, da meščani sami dosti mladine imajo, ki hoče na mesta svojih očetov priti. Če bi le hotela, ali po večjem ne in ni neokužena čvrsta, delavna mladina, ko ona iz kmetij. Razne okolnosti to tirjajo in kakor smo že gori povedali, mestno življenje je tako, da mora iz kmetij priti nov človek v mesta. To je bilo in bo. Namen teh vrstic je, naše kmetijsko ljudstvo opozoriti na to, da pogleda na to stran človeškega življenja in da v njem zapazi koristi za svoje. Kdo bo pa hlapec na kmetiji, kdo dekla! Dosti jih je, če so le ti pridni, ker jeden priden za tri lenuhe stori. In za kmetijstvo je človeški um že toliko strojev iznašel, ki bodo marsikatero človeško roko v kmetijstvu odvečno storili. In usoda je večkrat huda, dosti jih ne pride naprej, nimajo sreče, nimajo pravega razuma, dosti jih pride nazaj iz mesta domu. Zdaj očetje, ki izročevajo sinovom zemljišča, hčeram in drugim fantom velike dote izgovarjajo. Fant prevzame vse, vesel je, da pride v zakon in v gospodarstvo.

Dolgo to veselje ne trpi, začnejo plačila dot, in najlepša zemljišča grejo na kant. Je že res, da deklet dobi celega gruntarja, je treba večje dote, ali ko bi ta celi gruntar manjše dote imel izplačati, bi se tudi zadovoljil z manjšo doto svoje prihodnje žene, morebiti bi pa ta žena bila za več sto goldinarjev več vredna, ko bi bila šivilja, ko bi se bila česar družega naučila, bivša par let v dobri mestni hiši, kjer se na npravnost žensk pazi. In fantje, katerim oče ne more zemljišča dati, bi bili imeli lepo doto v tem, česar bi se naučili, ko je še oče mogel nekaj mernikov žita, krompirja, nekaj veder vina poslati za fanta k mojstru, pri katerem se je le ta

kosti, reče še dalje: „Veste, natakarcica se je gotovo zmotila, da Vam je tako koščeno pečenko prinesla, jaz Vam prinesem takoj drugo boljšo“ in odide.

Ko se z boljšo pečenko kmalu povrne, hotel se je lotiti, da bi jo Ribničanu tudi razrezal. Ribničan pa mu reče: „O, gospod Balant, nikar se ne trudite, to pečenko si bodem pa lahko že sam razrezal,“ in odvijte si popolnoma zdravo roko ter se loti prav z dobrim slajem pečenko sam rezati ter jesti.

* * *

Star ribniški oča je bil na smrtni postelji. Blizu njega sedel je njegov sin Vrban in temu govoril je te le poslednje besede:

„Vrban!“

„Kaj je, oča?“

„Na polici je fajfa in mehür, tabaka si pa küpi.“

To so oča rekli, pa so umrli.

rokodelstva učil. Vsaj za te fante bi se dalo bolje skrbeti, vsaj za nekatere in tako bi se njim življenje zboljšalo in onemu, ki kmetijstvo prevzame. Da pri nas na Slovenskem toliko kmetij na boben pride, je dosti to krivo, da očetje prevelike dote družim otrokom določajo. Le iste kmetije, kjer ni veliko otrok, se delj časa držijo pri isti rodovini. Otrók in kozarcev ni nikdar dosti, pravite, in za nebesa, da je kaj angeljčkov, je tudi treba skrbeti! Dobro, ali treba je tudi zanje skrbeti in dolžnost je ta skrb za poštene stariše, če ne pridejo mej angelje v nebese, temveč se trdno držijo te tudi lepe zemlje.

Ne bodite nejevoljni, pa premalo le skrbite za pouk otrok. Je lepo in pametno, da otroke silite že zgodaj na delo, ali vsi ne morejo ostati doma in tudi ne na deželi. Če že vi starejši nečete, sami bodo hodili za boljšim zaslužkom v mesta, ta mesta jih celo morajo imeti. Pa koliko ložje in lepše bi se to odpletovalo, ko bi nekaj let važnega mladostnega časa jim pustili po zmožnostih vaših kmetij v drugem pouku. Kdo bo pa delal in pomagal nam doma! Kdo pa tedaj, če otrok ni, ali če gredo, da si kaj zaslužijo, ker jim ti nič ne daš, drugam delat! Vsaka količkaj urejena kmetija lahko kaj zrna, krompirja, vina odda za poduk dekleta, fanta. Tako n. pr. kakor se je prej in se še za one fante skrbi, ki prihajajo iz kmetij v latinske šole. Pa naj oče, mati in starejši fant, ki bo doma ostal, malo več potegnejo, pa bo tudi šlo.

Je velika škoda za vse ljudstvo, če se nadarjenost našega kmetskega ljudstva ne izkorišča, kakor se. Koliko lepih talentov je skritih, ki se le z malim zaslužkom po vaseh klatijo. Pa ga je sram, postati čevljar, krojač, usnjar itd.! Le začeti je, pa bo vsa ta sram se pokazala kot neumnost. Vse delo je lepo, delo daje človeku njegovo vrednost. Le poslušajte one ljudi, ki vam pravijo, da kmetskemu ljudstvu ni treba šol!

Ali seveda, najzdravejši ljud naj bo v svetu, ker le veda, nauki kaj veljajo, ves svet isti vladajo. Brez naukov se lože drži v pokornosti ljudstvo, oni na deželi živeči bolj šolani grajščaki in duhovni ložje dobivajo dober kup hlapcev in dekel!

Že zaradi tega, ker je selitev kmetskega ljudstva v mesta in bo v bodoče še pogostejša, mora kmetski fant že seboj, v mesto prinesiti nekaj ljudske šole, da v mestu lože izhaja.

Če pa doma ostane, mu pa tudi ne bode škodilo, če kaj več vé, ko oni, ki se mora v vsem, kar je pisane na druge naslanjati. Pa v šoli ne gre samo za nauk v pisanju, branju, računjenju, šola glavce otrok sploh razbistri, to je prav za prav njeno delo. Če se je kdaj videla korist šole, videli so jo oni, ki so v Ameriko na delo hodili. Iste vprašajte in isti vam bodo povedali, da so oni, ki vam pravijo, da ni treba kmetskemu ljudstvu šole, sovražniki ljudstva, ne pa njegovi prijatelji.

Politični pregled.

Klerikalni zastopnik kapitalizma. V proračunskem odseku je nedavno se bilo sprožilo vprašanje, da bi se konvertovalo več državnih dolgov. Temu se niso upali ugovarjati celo zastopniki židovskega velikega kapitala. Vsak dober gospodar gleda, da se znebi dolgov z visokimi obrestmi, če more denar za nižje obresti dobiti. To mora storiti tudi država. Temu je pa ugovarjal klerikalec dr. Fuchs, češ, cerkve bi imele škodo, ker je več cerkvenega denarja naloženega v državnih papirjih. Torej zaradi klerikalnih koristij, naj bi država ne smela poiskati denarja za nižje obresti in olajšati bremen davkoplačevalcem. Država se vendar ni zavezala, da svojih dolgov ne bo poplačala, temveč le od njih plačevala visoke obresti. Ko bi bile cerkve drugače naložile denar, bi tudi pri znižanju obrestne mere se bili pomanjšali njih dohodki. Drugi upniki bi tudi bili zahtevali znižanje obresti, ali pa denar povrnili, ko bi se jim ponudila prilika dobiti denar za nižje obresti. Včasih je cerkev še prepovedala obresti pobirati, sedaj pa klerikalci zahtevajo, naj bi cerkvam država tako rekoč jamčila za višje obresti, kakor jih zahtevajo židovski kapitalisti. Sedaj se vidi, da so klerikalci zastopniki najkrutejšega kapitalizma.

Podeželenje zavarovalnic. Že pred dolgim časom je v državnem zboru grof Wurmbbrand predlagal, naj se zavarovalnice podeželijo. Po tem predlogu bi se v vsaki deželi osnovala posebna zavarovalnica, pri kateri bi se

moral vsakdo zavarovati proti ognju. S slovenskega stališča je pač več pomislekov proti temu predlogu. S tem bi se deželnim odborom dal zopet velik upliv, in bati se je, da ne bi koroški, štajerski, goriški in isterski deželni odbori zlorabili tega vpliva proti Slovencem. Razprava se je v državnem zboru končala s tem, da se je predlog vrnil odseku, da ga predela. To je predlagal grof Wurmbbrand na željo vlade. Vlada namreč ni za podeželenje, ker misli, da imajo nekatere zasebne zavarovalnice take pravice, da bi lahko tožile. Wurmbbrand, ki bi bil rad štajerski deželni glavar, je pa s tem, da je predlagal, naj se vsa stvar vrne odseku, vladi pomagal iz zadrege. S tem je pa stvar pokopana za sedanje zasedanje deželnega zbora.

Gališki deželni odbor je sklenil, da ne predloži deželnemu zboru nobene predloge glede vpeljave direktne volitve v kmetskih občinah. Deželni odbor se sklicuje na to, da se je lani pomnožilo število deželnih poslancev, slednje leto pa ne gre preminjati deželnozbornskega volilnega reda. Tudi je boljše nujna sprememba volilnega reda za občinske volitve v večjih mestih. Seveda je vse to prazen izgovor. Direktnih volitev nečejo upeljati ker dobro ve tista gospoda, ki sedaj gospoduje v deželnem zboru in odboru, da bi potem ne imela več večine, da se odpravijo sedanje volitve po volilnih možeh. Seveda javno mnenje bode že jedenkrat tudi to gospodo prisililo, da bode odjenjala.

Žalostno stanje kmetijstva na Tirolskem. Klerikalci vedno govoré o svoji skrbi za kmeta in se bahajo, kakor bi sami bili sposobni rešiti kmeta raznih bed. Na Tirolskem imajo klerikalci v deželnem zboru večino, odkar je ustava v Avstriji, a vendar je stanje kmetijskega stanu na Tirolskem slabše, kakor v kateri bodi drugi deželi izvzemši Galicijo. Na tirolskih kmetijah pride na vsak goldinar katastralnega čistega dohodka 53 gl. dolga. Prodaje posestev potom eksekutivne dražbe so na Tirolskem na dnevnem redu. Na vsakih sto slučajev, v katerih posestvo pride potom dedščine v druge roke, pride 60 slučajev, ko se posestvo prisilno proda, dočim v vsej avstrijski državni polovici pride povprek na sto slučajev podedovanja le 14 slučajev prisilne prodaje. Omeniti je pa še, da na Tirolskem v velikem delu dežele ne poznajo razkosanja zemljišč, torej tako razkosanje ni pravi povod propadu kmetijskega stanu, kakor klerikalci radi trdijo. Omeniti je pa še nekaj, da ima Tirolska privilegij, da pobira neki davek od tujega žita, ki se uvaža, kar jako znižuje deželne priklade in vzdržuje ceno domačim kmetijskim pridelkom. Vzlic temu privilegiju pa tirolski klerikalci niso znali preprečiti propada kmetijskega stanu. Šole so na Tirolskem v klerikalnih rokah, učé največ šolske sestre, torej se tudi na slabe šole ne morejo klerikalci izgovarjati. Te tirolske razmere pač najboljšé kažejo, da se motijo tisti, ki od klerikalcev pričakujejo izboljšanja kmetijskega stanu. Deželni poslanec tirolski Grabmayer priporoča osnovo hipotečne banke, da se posestva razdolže, to je tisto sredstvo, kateremu se naši klerikalci tako upirajo. Seveda pomagala tudi hipotečna banka prebivalstvu ne bode, poprej bode treba pomesti s slabo klerikalno deželno upravo in postaviti neko mejo klerikalnemu izsesavanju tirolskega kmeta. Velika beda za deželo je, da so vsa boljša posestva v deželi v duhovskih ali cerkvenih rokah, kmetje pa imajo premalo in le slabo zemljo. Seveda v tem oziru kakega izboljšanja kmalu ni pričakovati.

Občna volilna pravica na Hrvatskem. V proračunskem odseku hrvatskega deželnega zbora je poslanec Jakšin predlagal, naj se vpelje na Hrvatskem občna in jednaka volilna pravica. Temu so pa hudo ugovarjali ban in vladni privrženci. Ban se je upal trditi, da bi deželni zbor, voljen po občni volilni pravici, ne izražal pravega narodovega mnenja. Kaj mari sedanji deželni zbor izraža pravo narodovo mnenje? Tega pač nikdo ne verjame. Banu tudi ni na tem, da bi deželni zbor izražal pravo narodovo mnenje, in se celo tega boji, ker potem bi on niti jedno leto ne mogel več na Hrvatskem vladati.

Ogerski državni zbor se je otvoril s prestolnim govorom dne 25. m. m. Vzbudilo pa je večjo pozornost to, kar ni bilo, nego to, kar je bilo v njem. Tako prestolni govor nič ne omenja vnanje politike, kar je sedaj bilo navadno. Ker vedno ni verjetno, da bi se zadnji čas v vnanji politiki ne bilo nič važnega prigodilo, daje to povod raznemu ugibanju. Nekateri časopisi sodijo, da je položaj močno napet in se je bati vojne. Nadalje pa vladar nič ne omenja, da bi bil zadovoljen z izvršenimi državnozbornskimi volitvami, kar je dosedaj bilo običajno. Seveda takih volitev, kakor so bile zadnje, v prestolnem govoru ni mogoče hvaliti.

Huda obsodba. Ogerski kaplan Vincencij Knezić je bil pravokrepno obsojen na jedno leto v ječo in na dvesto goldinarjev glôbe, ker je opetovano raz leco govoril zoper civilni zakon. Svobodoljubni ljudje morajo tako obsodbo smatrati za krivično, a klerikalci se ne smejo pritoževati, ker ne postopajo nič bolje, koder imajo moč in oblast, nego preganjajo vsakega, kdor se ž njimi ne strinja brez pardona, kakor požidovljeni Madja i.

Srbski kralj je bil zadnji čas obiskal papeža v Rimu. Prosil ga je, da se osnuje za Srbijo posebna katoliška škofija. Sedaj katoličani v Srbiji spadajo pod djakovsko škofijo. To pa Srbiji ni po godu, da del njenega prebivalstva ima škofa v sosedni Avstriji, to tem manje, ker za Strossmayerjem utegne priti kak Madjar v Djakovo za škofa.

Albanci in Srbi. Da prihajajo Albanci iz Turčije v Srbijo ropat, to je že stara stvar. Vse pritožbe srbske vlade so bile v tem oziru zaman. Posebno so se pa te roparije zadnji čas množile. Srbija je zopet odločno protestovala pri turški vladi proti takemu postopanju. Seveda pomagalo to ne bode nič. Turki se ne upajo nič storiti proti Albancem, ker jih mislijo rabiti proti kristijanom, ako pride prihodnje leto do kake vstaje. To Albanci dobro vedo, zato pa tembolj brez skrbi ropajo in požigajo. V Stari Srbiji, ki meji s srbsko kraljevino, ni nobenega reda. Državna oblastva niti redno ne poslujejo. Samo na to se gleda, da kristijani davek redno plačujejo.

Volitve v Bolgariji. V nedeljo so bile v Bolgariji volitve za narodno sobranje (državni zbor). Zmagali so z veliko večino vladni pristaši. Drugače tudi ni bilo pričakovati. Volilo se je na isti način, kakor so volili na Ogerskem. Pri teh volitvah je bilo več ljudij ubitih. Opozicija je spravila v državni zbor 20 svojih privržencev, a nobenega njih glavnih vodij. Vlada bode imela v sobranju kaj ugodno stališče, kajti nasprotniki jej ne bodo delali nobenih ovir.

Dopisi.

S Sela pri Bledu, 31. novembra. [Izv. dop.] Predzadnje nedeljo so se tukaj pri kvartah stepli trije posestniki, „katoliški“ volilci Peter Demšar, Jožef Valant in Valentin Plemelj. To sicer ni nič čudnega, vsaj se to pri nas in tudi drugod ob takih prilikah kaj rado večkrat zgodi. Bolj čudno je pa to, da nas je duhovnik v Ribnem,

g. Valentin Jakelj, zaveljo teh treh „katoliških“ volilcev pretečeno nedeljo vse Selane sploh prav dobre oštel, češ, dosti ni, da ob nedeljah ne hodimo v cerkev, ampak še celo doma kvartamo. Ali je to tak greh? Vsaj baje tudi on hodi v Radovljico kvartat. Ta gospod pobira mej nami Selani za novo faro v Ribnem, kar po dvajset, pet-

deset in tudi sto goldinarjev hoče imeti. Kje bode pa, za Božjo voljo, ubogi kmet vzel denar, posebno pri nas na Selu, kjer smo vsi zadolženi, in so nekateri taki reveži, da še davka ne morejo plačevati. Mi Selani ne moremo vedno za cerkev in za farovž plačevati. Če bode šlo tako naprej, potem Selani rajše v drugo vero prestopijo, vsaj tako že govore. Drugič kaj več.

Z Dolenjskega, 21. novembra. [Izv. dop.] (Kako se v fari dra. Jurija Šterbenca fantje vzgajajo?) Dne 19. novembra t. l. se je pri porotnem sodišču v Novem Mestu vršila obravnava, ki kaže, kaka strašna surovost tiči v nekaterih mlajših 16 do 20 letnih fantih leskovške fare. Alojzij Jurešič v Hrastji pri Leskovcu je močan fant, ki pa prav mirno živi. Da je le-ta tako močan, to jezi druge fante. Štiri fantje v Hrastji se 19. septembra t. l. dogovorijo, ga pretepsti. Jurešič na njivi svojega očeta nekega dne krompir peče. Ti štiri fantje pridejo k njemu, jeden stopi pred pri ognju sedečega Jurešiča, drugi pa za hrbet istega okoli njega. Pred njim stoječi fant ga vpraša, če krompir peče in zajedno ga udarijo s koli, ročicami po glavi in drugem telesu. Jurešič pade na smrt zadet na kurišče. Fantje ga izvlečejo iz ognja in ga pustijo, dobro vedoč, da so ga ubili, stran kurišča ležati. Zaradi uboja obtoženi suroveži ob-

stanejo vse pa s tako nesramnostjo, ki se še baha in ki v vsaki besedi kaže grdo neusmiljenost, nesramno surovost. Dostikrat se dogajajo pretepi mej fanti in tudi uboji, ali da se tako dogovorijo prej, ko ti ubijalci in tako brez vsega kesanja za največjo nesramnostjo stvar pripoveduje pred sodiščem, kaže, da so suroveži, kakor jih Dolenjska dosedaj še ni imela. Porotniki, drugi sodniki in kar je še sodelovalo pri tej poroti in občinstvo je kar strmelo in z gnjusom poslušalo to nesramnost. V drugih slučajih prišlo je slučajno do pretepa in pretepači so kazali odkritosrčno kesanje, ali v teh ni ne malo človeškega boljšega najti. Divja živina je zgolj. To je sramota za ves okraj, v katerem se taka živina zredi. Taki slučajji se morajo seveda ponavljati tam, kjer duhovniški predstojnik mej farani nima onega ugleda, katerega je treba duhovniškemu učitelju, ako hoče blažilno uplivati na kmetško mladež. Dr. Jurij Šterbenc se še take tvarine ne sme dotikati, kakor je navedena podivjanost na leci, ko se mu lahko pokaže — — — — —

— — — — — Starejši možje, vzemite Vi pouk naših fantov v roke, drugače bode Dolenjska razupita zaradi grde surovosti kmetških fantov!

Slovenske in slovanske vesti.

(Vabilo za naročbo.) Približuje se konec leta in tedaj je navada, da se časopisi obračajo do svojih čitateljev, da obnové naročnino. „**RODOLJUB**“ držal se bode tudi v prihodnje leto dosedanjega programa. Trdno bode stal na svojem narodnem stališču in je branil proti vsem narodnim nasprotnikom. Skrbel bode tudi v bodoče, da bode svojim čitateljem podajal kolikor bo moč raznovrstnih novic in poučnih spisov. Oziral se bode na potrebe vseh slovenskih stanov. Somišljeniki se pa uljudno prosijo, da list razširjajo mej narodom, ko je posebno v tem času potrebno, ker se bližamo novim državnozbornim volitvam, kajti v občnem volilnem razredu bodo tudi volili volilci, ki dosedaj še niso imeli volilne pravice. Te nove volilce je treba poučiti po javnih glasilih, da bodo znali to svojo pravico porabljati sebi in narodu v korist.

(Deželni zbori), mej njimi tudi krajski, se skličejo baje v kratko zasedanje zadnje dni decembra, da dovolijo začasno pobiranje deželnih priklad. Zborovali bodo le par dnij, nadaljevalo se pa bode zborovanje v mesecu februarju, potem šele, ko se bode zaključil državni zbor.

(Deželni poslanec dr. Fran Papež), odlični pristaš naše katoliške stranke, ki se zadnji čas ponaša s svojim narodnjaštvom, je prosil deželni šolski svet, da bi oprostil njegovega sina na ljubljanski realki učenja slovenščine.

To je gotovo značilno za narodno prepričanje tega moža. Še bolj značilno je pa, da katoliška stranka, ki tako rada drugim podtika narodno izdajstvo v svojih glasilih, tega izdajstva ni dostojno ožigosala.

(Družbe sv. Cirila in Metoda) vžigalice so že izšle. Zaklopnice narodnih barv je napis: Vžigalice „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Blago je izborno, cene pa iste, kakor drugim vžigalicam. Zaloga je samo v trgovini Ivana Perdana v Ljubljani. Ob enem so p. n. občinstvu na razpolago svinčniki naslovljeni: Svinčnik „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ Narejeni so v raznih barvah in po raznih cenah iz najboljšega materijala. Zaloga je le pri g. Josipu Petriču trgovcu v Ljubljani, Kolodvorske ulica. Rojaki! Kupujte in zahtevajte samo takih domačih vžigalic in svinčnikov. S tem ne razširjate samo slovenskega imena, ne dobivate samo dobrega blaga, ampak s tem podpirate tudi družbo sv. Cirila in Metoda. Za miklavževico, božičnico in godeve sezite, Slovenci, po njih!

(Druga zveza s Trstom) Dne 20. novembra so bili vsi krajski poslanci razven grofa Hohenwarta pri železniškem ministru vitezu Guttenbergu zaradi druge železniške zveze s Trstom. Minister se je izjavil proti predelski železnici in iz njegovega govora je bilo posneti, da ima največ upanja železnica skozi Bohinj v Gorico. Tudi v proračunskem odseku se je izrekel minister v tem smislu. Dr. Gregorčič se je seveda potegoval za predilsko železnico, baron Schwegel je pa z veliko spretnostjo zagovarjal železnico skozi Bohinj.

(† **Ivan Navratil.**) Minuli teden je umrl na Dunaju znani slovenski pisatelj in rodoljub Ivan Navratil. Pokojnik je bil rojen 1825. l. v Metliki. Po dovršeni gimnaziji je vstopil v semenišče, kjer pa ni ostal, temveč si poiskal drugo službo. Leta 1851. je prišel k pomožnemu uradu najvišjega sodišča na Dunaju, kjer je ostal do svoje smrti. Bil je nenavadno nadarjen in marljiv pisatelj in do zadnjega naučen Slovan. Pokojnemu Bleiweisu je pisal iz začetka za „Novice“, katerim je ostal zvest sodelavec do Bleiweisove smrti. Tri leta je izdajal svoj list „Vedež“, potem je pisal za mnoge druge slovenske liste, deloval za „Slovensko Matico“ in družbo sv. Mohorja. Poslednja leta je pisal posebno zanimive sestavke o narodnih vražah v „Letopisu“ Matice Slovenske. Bil je dober poznavatelj slovenščine in drugih slovanskih jezikov, spisal sam jedno slovensko slovnico, Janežiču pomagal sestavljati slovar in slovnico, delal za Cigaletovo terminologijo, Miklošiču pomagal pri sestavljanju staroslovenskega slovarja i. t. d. Mej dunajskimi Slovenci je bil priljubljen in do zadnjega načelnik slovenskega kluba na Dunaju.

(**Belokranjska železnica.**) Baron Schwegel je v proračunskem odseku se potegoval za podaljšanje dolenske železnice v Suho Krajino. Kakor se vidi, se baron za belokranjsko železnico ravno tako zanimlje, kakor se je poprej za dolensko.

(**Značilno**) Otrok gledališke postrežnice Marije J., kateri obiskuje 4. razred nemške „šulverajnske“ (!) šole v Ljubljani, bil je zaradi tega, ker je sodeloval pri popoldanski slovenski predstavi „Snegulčica“, od učitelja po glavi udarjen tako močno, da so se mu dlje časa poznali rudeči vidni znaki.

(**Fara v Šiški.**) Šiška spada sedaj v frančiškansko faro, a kakor čujemo, se premeni to že v bližnji prihodnjosti. Nemški viteški red namerava namreč ustanoviti v Šiški faro in je v ta namen že storil nekatere korake.

(**Iz Novega Mesta**) se nam piše: Za razpošiljanje „Slovenca“ naročiti se bo moral na „Dolenjski železnici“ poseben vlak, ne zaradi tega, ker prihaja na Dolenjsko „Slovenec“ v obilem številu, temveč iz nekega drugega vzroka. Poslušajte! Župnik iz Podgrada dobiva pošto iz Novega mesta po selu. Ta sel spravi vso pošto za Podgrad v torbo in vzame seboj seveda tudi, ker ni samo župnikov sel, učiteljev „Slovenski Narod“. Župnik Česen izjavil je vsled tega, ko je o tem zvedel, da „Slovenca“ več ne vzame, dokler — se bo prenašal v isti torbi, kakor „Slovenski Narod“! Torej poseben vlak za „Slovenca“ na Dolenjsko, ali pa vsaj poseben vagon, da ne bo „Slovenec“ od „Slovenskega Naroda“ okužen, na katero nevarnost podgrajski župnik dozdej še — umevno — mislil ni!

(**Ravnopravnost pri šmohorskem okrajnem sodišču.**) Poslanec dr. Ferjančič je stavil v državnem zboru nastopno interpelacijo do pravosodnega ministra. Načelnik „Hranilnice in posojilnice za sv. Štefan na Zili in okolico“ se je obrnil na prvo imenovanega z naslednjo pritožbo: „Dne 12. oktobra t. l. prišel je načelnik tega

hranilnega in posojilnega društva Boštijan Habrin v Šmohor (na Koroškem) k tamošnjemu c. kr. notarju s prošnjo, naj bi izposloval vknjižbo dveh slovenskih zadolžnic v zemljiško knjigo, a dobil je zasmehljiv odgovor: „Jaz nočem s to vindiš-hranilnico nič opravila imeti, pojdite k okrajnemu sodniku, mogoče Vam on to stori.“ Potem šel je načelnik k c. kr. okrajnemu sodniku z istim namenom. Pa tudi tukaj je bil odvrnen, češ, da se zemljiška knjiga piše v nemškem jeziku in da so spisi v slovenskem jeziku neveljavni. Sodni okraj šmohorski ima po zadnji ljudski štetvi zraven 5472 Nemcev 4655 Slovencev. Vender niti okrajni sodnik dr. Snetivy, niti sodni adjunkt Martinak in c. kr. notar niso slovenskega jezika zadostno zmožni. Tu se vnebovpijoče odreka pravica. Glede na izjavo, katero je podal nje eksc. g. pravosodni minister v seji budgetnega odseka dne 24. oktobra t. l. „da se justična uprava drži načela, da bodi v svoji domovini vsakdo v svojem jeziku zaslišan in da bodi tudi v istem jeziku rešitev“ — vprašamo: „Noče li njega ekscelencja ta slučaj odrečene pravice in zanemarjanja dolžnostij od strani zadevnih funkcionarjev preiskati dati in potem, če se pokaže resničnost — o čemer se komaj da dvomiti — radi njega zasluženo kaznovati, in nadalje hoče li potrebno ukreniti, da to nekvalifikovano preziranje slovenskega ljudstva izgine iz pravosodja?“

(**Nekaj za naše poslance.**) V Borovljah na Koroškem, kjer je jako razvit puškarski obrt, imajo posebno strokovno šolo v pospeševanje te industrije. Zavod je ravnokar izdal svoj „Fünftehnter Jahresbericht der k. k. Fachschule für Gewehrindustrie in Ferlach. Schuljahr 1896/7.“ Iz tega izvestja posnamemo, da ima šola v treh obstoječih letnikih 16 rednih učencev in 17 hospitantov ali izvanrednih obiskovalcev. Po narodnosti je bilo 24 Slovencev, 7 Nemcev, jeden Italijan in jeden Francoz. Če pomislimo, kako se na Koroškem izkazujejo po javnih zavodih Slovenci, lahko trdimo, da se tudi mej navedenimi 7 „Nemci“ najde še marsikak Slovenec. A če tudi to številko pripoznamo, je vender očitno, da je ogromna večina učencev slovenske narodnosti. In kak je učni jezik —? Menda nam ni treba poudarjati, da je popolnoma nemšk in da za slovenščino ni odločenega najmanjšega prostorčka! Razume se nadalje samo ob sebi, da izmej učiteljev zavoda nihče ne razume slovenščine . . . Pač tužna Koroška! —

(**Deželnosodni predsednik v Celovcu,** Mylius, pojde kmalu v pokoj. Slovenci ne bodemo žalovali za njim, ker je bil največja ovira slovenskemu uradovanju. Njemu je le tisti človek ugajal, ki je nemški znal. Nekoč je rekel nekemu kmetu, da je bolje, če kdo zna le malo nemški, nego pa veliko slovenski. Gledal je, da je spravil vse slovenske uradnike od celovškega deželnega sodišča. Kdo bo naslednik njegov, še ne vemo. Posebno dobrega ne pričakujemo. Minister baron Gleispach nam ni naklonjen, še manj pa ministerski svetnik dr. Gertscher, ki ima ondu velik vpliv v slovenskih stvareh, ker je služboval na Slovenskem. Imenujeta se dva moža, s katerima bi Slovenci ne mogli biti zadovoljni.

(**Deželni glavar štajerski**), grof Edmund Attems, misli sam odstopiti, da naredi tako prostor grofu Wurmbrandu. Kakor znano, hoteli so nemški listi prikriti Wurmbrandovo spletko zoper Attemsa in dolžili slovenske poslance, da zahtevajo njega odstop. Temu sumničanju je naredila konec vlada sama z izjavo, da slovenski poslanci v tem oziru niso nič zahtevali. Sedaj je seveda jasno, da se Wurmbrand sam za to peha, da izpodrine Attemsa in postane zopet „vojvoda“ štajerski.

(**Okrožno sodišče v Mariboru.**) Nemško Celje je v novi nevarnosti. Pravosodno ministerstvo misli osnovati v Mariboru novo okrožno sodišče, ker je okrožje sedanjega celjskega okrožnega sodišča preveliko. Celje bode zaradi tega imelo nekaj gmotne škode, če se njega okrožje pomajša. Še bolj se pa boje celjski Nemci, da bode celjsko okrožje potem skoro popolnoma slovensko, ker kraji z bolj nemškim prebivalstvom pridejo pod Maribor. Vsled tega bi pa v Celje se morali nastavljeni Slovenci za uradnike. To je pa po mnenju celjskih Nemcev grozna nevarnost za nemški značaj celjskega mesta. Poslali so torej na Dunaj odposlanstvo obstoječe iz župana, podžupana in deželnega poslanca celjskega mesta, da so ministra Gleispacha prosili, naj vendar opusti misel na okrožno sodišče v Mariboru. Odposlanstvo je ministru predstavil poslanec dr. Foregger. Pravosodni minister je bil s Celjani jako prijazen, obetal jim je, da bode ono stvar dobro premislil, gotovo pa jim ni nič obljubil in celjski gospodje so odšli z Dunaja jako potrti.

(**Celjani in Dunajčanje.**) Dunajčanje imajo mehka srca in je torej razumljivo, da se jim do dna srca smilijo ubogi zatirani celjski Nemci. Zato pa je v dunajskem mestnem zboru predlagal neki Pommer naj se celjskemu dijaškemu zavetišču dovoli jeden tisočak. V kaj ganljivih besedah je utemeljujoč svoj predlog naslikal žalostno stanje Celjanov. Vsaj je pa tudi zares grozna krivica, ki se nemškim Celjanom godi. Celo slovenski uradniki se nastavljajo v Celje. To se že zdi Pommerju nazaslišano. Povedal je nadalje Pommer, da je celjska nemška gim-

naziya že v nevarnosti, da se posloveni. Mi tega nismo še vedeli. Pa vsaj ni morda učni minister Gautsch Pommerju pravil, da kaj tacega namerava. Samo dijaško zavetišče more še rešiti nemško Celje slovenski povodnji. Pommer je tožil Nemce, da niso dovolj požrtvovali za to nemško dijaško zavetišče. Upanje je pač, da bode mestni zastop dunajski dovolil tisočak, a celjskega nemštva vendar ne bode rešiti.

(**Na graški realki**) so se v zmislu svoječasnega sklepa deželnega zbora štajerskega ustanovili tečajji, v katerih se bodo Nemci učili slovenščine. Pouk je prevzel profesor istega zavoda gospod Anton Turkuš. Nemci torej spoznavajo, da je slovenski jezik le potreben.

(**Mahnič — krški škof**) Dr. Anton Mahnič, profesor bogoslovja v Gorici, je imenovan za škofa na otoku Krku. Rodil se je Mahnič v Kobdilu na Krasu l. 1850. in je bil l. 1874. za mašnika posvečen. Na dunajskem vseučilišču je napravil izpit za doktorja bogoslovja in modroslovja. Več let že izdaja dr. Mahnič „Rimskega Katolika“, kjer zlasti napada slovenske pisatelje in narodne stranke uspeh. On je proglasil narodnost za paganstvo. Njegovo imenovanje škofom je hud udarec za Slovane na Krku. Kaj pomeni to imenovanje, je pač vidno iz tega, da se nemškoliberalni in italijanski listi ne morejo dovolj razveseliti, da bode dr. Mahnič zasedel tako važno mesto, in ga jako hvalijo. Zlasti se od njega pričakuje, da zatré slovansko bogoslužje v svoji škofiji.

(**Premeščenje isterskega deželnega zbora iz Poreča v Pulj.**) Kakor že opetovano, tako se tudi sedaj čita po listih, da namerava vlada, ustrezaje želji hrvatskih in slovenskih poslancev isterskih, sklicati isterski deželni zbor v Pulj. Poglavitni povod premeščenja je ta, da slovanski poslanci v Poreču niti svojega življenja niso varni. Laška stranka je seveda skrajno razburjena in grozi, ako bi se deželni zbor premestil, ne da bi v to sam privolil, da potem laških poslancev ne bo k sejam, tako, da deželni zbor ne bo sklepčen.

Razne vesti.

(**Izpred porotnega sodišča v Ljubljani.**) Minoli ponedeljek pričela se je zadnja letošnja porotna sesija. Pri prvi obravnavi bil je obtožen 47 let stari bajtar Florijan Jezeršek po domače Rožanc iz Zadobja hudodelstva uboja. Dne 30. avgusta letos pila sta Jezeršek in Janez Krek v Oblakovi gostilni v Zadobji žganje, pri tem pa sta se sprla in konečno tudi sprijela in vrgla. Po prizadevanju Janeza Šubica sta se zopet pomirila in si segla v roke. A kmalu je prišel Jezeršek z rovnico v roki v sobo in udaril z isto Kreka nagloma dvakrat po glavi. Krek zgrudil se je nezavesten in je še isti dan umrl. Jezeršek je bil obsojen na osem let težke ječe, poostrene z jednim postom mesečno in trdim ležiščem v temni celici dne 30. avgusta vsakega kazenskega leta. — Pri drugi obravnavi sedel je na zatožni klopi 19 let stari tovarniški delavec Anton Žagar iz Medna, ker je dne 23. oktobra letos posestniku Šušteršiču skušal ukrasti denar iz omare, v kateri je bilo spravljenih 1100 gld.,

Dobil je 15 mesecev težke ječe, poostrene z jednim postom mesečno. — Pri tretji obravnavi bil je 30 let stari tesarski pomočnik Anton Burja, ki je bil obdolžen hudodelstva uboja, od obtožbe oproščen.

(**Zaradi motenja vere**) zaprli so v nedeljo zvečer A. S., posestnikov sin z Viča, ker je v frančiškanski cerkvi mej pridigo bil pokrit in kadil smodko.

(**Izgred.**) Kamnoseška pomočnika Ferdinand P. in Josip D. napadla sta v nedeljo zvečer pred Šarčevo gostilno v Kolodvorskih ulicah z nožem delavca Angelo Gorjupa in Janeza Rometa, ker sta jih le ta zaradi neplačanega zavžitka odstranila iz gostilne. Angelo Gorjup in Janez Rome sta bila le na obleki poškodovana. Napadalca sta bila aretovana.

(**Poskušen ulom.**) Franc Praprotnik, hišni posestnik v Vodmatu, zasačil je v nedeljo ponoči Franceta Primožiča, ko je hotel ulomiti v njegovo hišo. Franc Primožič je pobegnil.

(Ujet slepar.) Minoli teden je neki čevljarški pomočnik na ime Andreja Goloba, čevljarja v Gradišči in tudi na imena drugih obrtnikov pri raznih strankah pobiral denar, kateri si je prisvojil. Vsled suma se je danes po mestni policijski straži aretoval čevljarški pomočnik L. St., katerega so nekateri ogoljufane stranke že pripoznale kot storilca. Oškodovanci, katerih bode gotovo še več, naj bi se zglasili pri policiji.

(Tat z Žabjeka.) Dne 24. m. m. bila je Dominiku Rigo, zidarju pri stavbeniku Fr. Faleschiniju iz barake na lesnem skladišču v Konjušnih ulicah ukradena srebrna ura, vredna 13 gld. Tat splazil se je skozi okno v barako in ulomil v kovčeg, kjer je bila ura spravljena. Dne 26. t. m. je zasačil tesar Ivan Poženel kaznjenca Ivan Uršiča, ko se je ravno plazil skozi okno iz barake, noseč seboj nekaj kosov sira. Ivan Uršič se je prijel in je takoj priznal, da je on tudi ukradel uro. Uro je imel skrito mej deskami na lesnem skladišču. Ivan Uršič je pri c. kr. deželnem sodišču zaradi hodečelstva telesne poškodbe v zaporu in bi bil že 6. decembra t. l. svojo kazen prestal.

(Poskušeni umor.) Andrej Pivk iz Škofjeloke se je minoli teden v neki krčmi v Suhi sprl z Jurijem Jenkom iz Virmaš. Počakal ga je pred krčmo in dvakrat nanj ustrelil iz revolverja. Ko je ležal Jenko že na tleh, ga je neki fant napadel še z nožem. Jenko je tako nevarno ranjen, da najbrž ne okreva.

(Nezgoda.) Čuvaj Anton Sovre bil je na tiru mej Zidanim mostom in Hrastnikom dne 29. m. m. opoludne od lokomotive tovrnega vlaka tako nesrečno zadet, da je na sosednem tiru nezavesten obležal. Poškodoval se je

močno na glavi in si pretresel možgane, tako da ga je bilo treba prepeljati v deželno bolnico v Ljubljano.

(Najdeno truplo.) Dne 22. m. m. našli so ljudje v Mošnjah nad Kranjem v Savi moško truplo, katero je bila voda zanesla mej dve škali, kjer je obtičalo. Truplo je bilo že precej segnito, tako da se bo težko dognalo, kdo je, je-li mož ponesrečil ali bil umorjen.

(V novembru zmrznil.) Dne 20. m. m. zvečer našel je posestnik Jugović blizu Trate kraj Škofjeloke 32letnega Andreja Trillerja po domače Balonterja mrtvega na cesti. Triller se je bil vina in sadnega mošta tako napil, da je na centi obležal in zmrznil.

(Nezgoda na železnici.) Dne 26. novembra zjutraj sta trčila v Divači iz Ljubljane v Trst vozeči vlak južne železnice s tovornim vlakom državne železnice, vozečim iz Hrpelj. Stroja sta bila znatno poškodovana, a vsi drugi vozovi so ostali nepoškodovani.

(Vibar v Trstu.) Dne 25. novembra je burja razburkala morje tako strašansko, da je naredilo mnogo škode. Več ladij je znatno poškodovanih. Tudi na kopnem je divjala hudo in bila vzrok raznim nezdodam.

(Skesan volilec.) V Nyireghazi se je pri državnozbornski volitvi neki volilec dal podkupiti. Za 50 gld. je prodal svoj glas liberalnemu kandidatu. Njegovi nasprotniki so ga vsled tega hudo podajali in moža tako zmešali, da je na zadnje res verjel, da je svojo dušo hudiču prodal. To ga je tako žalostilo, da se je — obesil.

(Koliko se porabi na papeževem dvoru.) Razni listi javljajo, da je bil te dni predložen papežu proračun o dohodkih in o troških za njegov dvor. Troški so proračunjeni na 7,500.000 lir, dohodki pa na isto toliko.

Poučne stvari.

Sprememba gospodarskega načrta.

Vsak kmetiški gospodar, moral bi imeti svoje gospodarstvo po nekem gotovem načrtu urejeno. V tem načrtu skrbnjeno bi moralo biti za to, da bi med pridelkom kateri ima gospodarju denar donati, in pa med istemu pridelku potrebnim gnojem, delom i. t. d., vedno neko pravo ravnotežje obstojalo. To ravnotežje izraženo mora biti se vé da v denarni vrednosti za prodaj namenjenega pridelka, in pa v denarni vrednosti gnoja, dela i. t. d., katerega je pridelek gospodarja stal. Prav razumljivo bode postalo našim gospodarjem, to kar hočemo tukaj povedati z par primerljaji. Na primer pred tridesetimi leti kazalo je na Gorenjskem, Dolenjskem in drugod žito, osobito pšenico pridelovati za prodajo. Pšenica imela je takrat lepo ceno, prodajalo se jo je po 8 gld. vagan ali po 4 gld. mernik. Dandanes je pa cena pšenici 3 gl. 20 kr. vagan ali po 1 gl. 60 kr. mernik. In to pri jednaki potrebi gnoja, dela in sploh pri jednaki stanji pridelovanja. Vpraša se torej, ali se izplača dandanes po Gorenjskem, Dolenjskem i. t. d. še v isti meri kakor pred tridesetimi leti? Vpraša se, ali se dandanes sploh še izplača pšenico za prodaj pridelovati? Odločno ne, niti za domačijo se ne izplača pridelovati je, kajti stroški za pridelavanje pšenice so dandanes isti, ki so pred tridesetimi leti bili za pridelek, to je, za pšenico dosegljivi denar pa ne doseže niti polovice njene nekdanje cene. Ravnotežje med vrednostjo potrebnih pridelovalnih stroškov in pa med vrednostjo pridelka pšenice, zginilo je že davno. To na odločno škodo, veliko škodo vrednosti blaga, ki se pridelava. Toda koliko gospodarjev ni, kateri dandanes še ravno toliko pšenice leto za letom sejejo, kakor so jo pred tridesetimi leti sejali? — Ali ni tukaj treba torej spre-

membe gospodarskega načrta? — Da, gotovo ga je treba, odločno ga je treba. Vzemimo zdaj drugi primerljaj, in sicer ta le. Pred tridesetimi leti potegnil je gospodar za dvojico volov gotove pitanosti in teže v dobrem služaju 160 gld. Dandanes potegne isti gospodar za popolnoma jednake voli 320 gld. Stroški v krmi in delu potrebni za tako dvojico volov izrediti, bili so pred tridesetimi leti zelo isti kakor dandanes. Ravnotežje med vrednostjo pridelka — v tem primerljaji dvojica volov — in pa med stroški, kateri so za ta pridelek v krmi in delu potrebni, je torej tudi že davno zginilo, toda ne na škodo ali na manjšo vrednost pridelka, marveč na korist pridelka, kateri je dandanes veliko več vreden, nego je bil pri zelo enakih stroških pred tridesetimi leti. V tem primerljaju ni gospodar, kateri se z živinorejo v isti meri danes ukvarja, v kakoršni se je pred tridesetimi leti, v škodi, pač pa v velikem dobičku. In tisti, kateri se z živinorejo v veliko večji meri ukvarja, ima pa seveda še tem večji dobiček. Pa koliko je takih gospodarjev, kateri bi se v veliko večji meri z živinorejo dandanes ukvarjali, nego so se pred tridesetimi leti? — Kaj malo. Toraj ni li potreba tudi v tem primerljaji spremembe gospodarskega načrta? — Gotovo, toda ravno v nasprotnem smislu kakor pri prvem. Živinoreji treba v gospodarskem načrtu večji obseg odločiti, ne je pa skrčiti, kakor je to pri pridelovanju pšenice in žita sploh neobhodno potrebno. In tako dalo bi se navesti primerljajev iz vinogradarstva, sadjarstva, sploh iz vseh kmetiških panog, in pri vseh postala bi jasna potreba spremembe gospodarskega načrta, v marsikaterem gospodarstvu. Kratki so sedaj dnevi, pa še ti zelo slabega vremena, za nobeno delo na prostem primerni. Noči so pa dolge in gospodar ima ravno sedaj najlepši čas premišljevat, kako bi svoje

gospodarstvo razmerom časa primerno spremenil. Čas ima premišljevali, katero njivo bi v travnik spremenil, ali pa, ako jo že kakor njivo obdrži, kako bi svoj kolobar spremenil, da bi na svojo korist pridelovanje žita stesnil, pridelovanje krme, vina i. t. d. pa povečal. Gospodarji na delo toraj, premišlujte v zimi, v čem da boste na spomlad gospodarski načrt spreminjati pričeli. Čas je za to.

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. (5—20)

Tržne cene v Ljubljani

2. decembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8	Špeh povojen, kgr.	70
Rež,	6 20	Surovo maslo,	78
Ječmen,	5 20	Jajce, jedno	3 ²
Oves,	6	Mleko, liter	10
Ajda,	6 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	6 50	Telečje	60
Koruza,	5 50	Svinjsko	58
Krompir,	2	Koštrunovo	36
Leča,	10	Pišanec	45
Grah,	10	Golob	16
Fižol,	9	Seno, 100 kilo	2 50
Maslo, kgr.	90	Slama,	2 30
Mast,	74	Drva, trda, 4 metr.	7
Špeh svež	64	„ mehka, 4 „	5

Kathreiner
KNEIPPPOVA SLADNA KAVA
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.
Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavojke s imenom.
Kathreiner

Avstrijsko podjetje

daje

postranski zaslužek.

Vprašanja pod „Zukunftsvorsorge“ Gradec, poste restante.

Največji izbor

Skrbno izdelovanje

Najnižje cene

Preobleke Popravila

L. Mikusch
Ljubljana, Mestni trg 15

Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 19. decembra 1896.

Loterijske srečke.

Brno, dné 28. novembra: 30, 58, 79, 45, 65.

Dunaj, dné 2. decembra: 60, 4, 66, 41, 59.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča po pošti.

TRADEMARK.

SCHUTZMARKL

Najboljše kakovosti, blagodejen, oživiljajoč, krepljen in zlasti sredstvo za vzbujanje teka je

Marijacejski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.

3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

(1—23)

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13

(2—23)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavo prsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevzemam tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.